

Täysistunto

Torstai 16.2.2017 klo 16.00—21.07

2.1. Suullinen kysymys työmarkkinatilanteesta (Antti Rinne sd)

Suullinen kysymys SKT 7/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Rinne.

Keskustelu

16.01 **Antti Rinne sd:** Arvoisa puhemies! Sata vuotta täyttävä Suomi on aina selvinnyt vaikeista ajoista, kun keskeiset yhteiskunnalliset toimijat, työmarkkinajärjestöt etunenässä, ovat erimielisyyksistään huolimatta paikanneet kättä. Sipilän hallitus on omalla toiminnallaan synnyttänyt työmarkkinoille epäluottamusta ja jännitteitä vaatimalla työntekijöiltä palkanleikkauksia, heikentämällä työehtoja. Tämä politiikka on johtanut tilanteeseen, jossa työnantajia edustava EK katsoo voivansa luopua jopa luottamusmiehiä ja työsuojeluvaltuutettuja suojaavista keskusjärjestösopimuksista.

On täysin selvää, että hallitus on menettänyt otteen työmarkkinoitten toiminnasta. Mikäli hallitus ei nyt toimi, edessä on samanlainen työmarkkinakriisi kuin pakkolakien yhteydessä. Tätä Suomi ei kyllä enää kestä. Kysynkin nyt, ministeri Orpo, teiltä keskeisenä hallituspuolueen puheenjohtajana ja valtiovarainministerinä: minkälaisiin toimiin hallitus on pikaisesti ryhtymässä tämän uhkaavan kriisiytymisen johdosta?

16.02 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin minulla on se käsitys, että se, mitä Elinkeinoelämän keskusliitto ilmoitti eilen, oli loogista jatkumoa sille, kun he tekivät viime vuonna päätöksensä, jossa he päättivät, että eivät tee enää keskusjärjestötasoisia sopimuksia. On erittäin tärkeää, että Suomessa on sopimisjärjestelmä ja että palkanmuodostus tapahtuu työnantajien ja palkansaajien välillä sopimalla. Minä luotan siihen ja me luotamme hallituksessa siihen, että nyt liittokierroksella, johon ollaan menossa, löytyy yhteisymmärrystä, löytyy ratkaisuja, joissa pidetään huolta palkkamaltista, ja palkankorotukset, työehdot sovitaan niin, että ensisijaisena on mielessä kilpailukyvyistä huolehtiminen ja positiivisesta työllisyyskehityksestä huolehtiminen. Minä luotan siihen, että työmarkkinoilla — siitä huolimatta, että keskusjärjestöjen rooli onkin nyt heikentynyt seuraavalle kierrokselle — nämä asiat menevät eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja ilmoittautumaan painamalla V-painiketta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2017 vp

16.03 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, hallituksen keskeinen tavoite on ollut lisätä kilpailukykyä ja vahvistaa työllisyyttä. Näitä tavoitteita hallitus haluaa edistää Suomen mallilla ja paikallisen sopimisen lisäämisellä. Nyt kuitenkin hallituksen rohkaisemana Elinkeinoelämän keskusliitto on omalla toiminnallaan vaarantamassa nämä hallituksen kannalta tärkeät tavoitteet. Tähän asti hallitus on ikään kuin toiminut Elinkeinoelämän keskusliiton asiamiehenä työmarkkinoilla. Palkansaajapuoli on lähes yksinomaan kantanut vastuun kaikesta kilpailukyvyn parantamisesta, ja siitä kiitokseksi EK on pyyhkäisemässä sopimusyhteiskunnan pois kartalta.

Arvoisa ministeri Orpo, SDP on valmis tukemaan sellaista hallituksen toimintaa, jolla sopimusyhteiskuntaa vahvistetaan. Otatteko tämän avuntarjouksen vastaan?

16.04 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin minulla on sellainen muistikuva, että puheenjohtaja Rinne arvosteli tämän hallituksen aikana toimintaamme siitä, että puutuimme työmarkkinajärjestöjen toimintaan. Me nyt luotamme siihen, että työmarkkinajärjestöt liittokohtaisella tasolla löytävät hyvät ratkaisut siihen, että syntyy työllisyyttä ja talouskasvua kantavia ja eteenpäin vieviä ratkaisuja. Ei ole hallituksen asia puuttua palkkojen muodostamiseen, eikä ole myöskään hallituksen asia mennä näihin neuvotteluihin.

Meidän kannaltamme on ollut erittäin tärkeää se, että syntyi kiky-sopimus — oli erittäin tärkeää, että syntyi kiky-sopimus. Me voimme siitä keskustella, kuinka paljon uusia työpaikkoja ja millä aikavälillä se luo, mutta on kiistatonta, että se parantaa kilpailukykyä, ja siitä kiitos laajasti työmarkkinajärjestöille, että kiky-sopimus syntyi. Meidän täytyy tukea tietenkin työmarkkinajärjestöjen ja liittojen työtä siinä, että he löytävät ratkaisuja, ja omalla toiminnallamme luoda pohjaa näiden ratkaisujen syntymiselle, mutta meidän tehtävämme ei ole osallistua [Puhemies koputtaa] näihin neuvotteluihin.

16.05 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen vahvuutena on pidetty vakautta ja sitä, että me osaamme sopia asioista yhdessä. Sitä on kadehdittu Euroopassa ja sitä on kadehdittu kauempanakin maailmalla.

Silloin kun kiky-sopimus solmittiin, palkansaajapuolella mietittiin, voiko tähän sopimukseen luottaa, kannattaako siihen mennä, pitääkö hallitus oman linjansa, pitääkö työnantajapuoli oman linjansa — ja tuohon luottamukseen uskottiin. Sen jälkeen hallitus asetti työttömyysturvaa leikkaavan työryhmän, joka koettiin palkansaajapuolella kiky-sopimuksen vastaisena, ja sen vuoksi palkansaajat eivät ole tuossa mukana. Nyt on käynyt niin, että työnantajapuoli on radikalisoitumassa, ja sillä puolella ajatellaan, että ammattiyhdistysliike säilyy samanlaisena sovinnoillisenä ja tarjoaa jokaisen korvapuustin jälkeen ojennettua kättä. Ymmärrättekö te, arvoisa varapääministeri, että myös ammattiyhdistysliike saattaa radikalisoitua, ja ymmärrättekö te sen, että hallituksella voi olla rooli tämän radikalisoitumisen estämiseksi?

16.06 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole ennen kuullutkaan uhkailuja vielä radikalisoitumisesta palkansaajien puolelta, ja toivon, että sellaisia puheita ei tarvitakaan vaan että sitä sopimista todellakin tapahtuu. Minä toivon, että sitä tapahtuu liittotasolla, mihin nyt ollaan menossa, näihin liittokierroksiin, mikä ei varmasti ole yllätys kenellekään. Ja toivon, että yhä enemmän pystyttäisiin työehtoi-
doista, palkasta ja työhön liittyvistä asioista, sopimaan myöskin siellä työpaikkakohtais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2017 vp

ti. Se on myöskin hallitusohjelman tavoitteena, ja sitäkin kohti täytyy hallituskauden aikana edetä. Kiky-sopimusta hallitus kunnioittaa ja noudattaa.

Siitä, mitä päätettiin viime syksynä, ennen vuodenvaihdetta uusista toimista työllisyyden suhteen, käytiin hyvin laaja kierros työmarkkinajärjestöjen kanssa. Palkansaajajärjestöistä lähes kaikki hyväksyivät ne hallituksen toimet, joita me olemme käynnistäneet ja joita valmistellaan tällä hetkellä edelleen keskustellen muun muassa SAK:n kanssa. Tärkeintä on tehdä toimia, joilla me saamme mahdollisimman monet suomalaiset töihin. Mahdollisimman moni suomalainen töihin, [Puhemies koputtaa] ja mitä enemmän me saamme kilpailukykyä vahvistavia ratkaisuja, palkkaratkaisuja ja muita, [Puhemies koputtaa] sitä enemmän menemme tätä tavoitetta kohti.

16.08 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elinkeinoelämän keskusliitolla on tietysti oikeus lähteä siitä, että jos he haluavat jatkossa tehdä vain liitto-kohtaisia palkkasopimuksia, heillä on siihen suuntaan mahdollisuus edetä, mutta keskusjärjestötasolla on ollut paljon sellaisia käytännön pelisääntöihin liittyviä sopimuksia — esimerkiksi ryhmävakuutus ja muita järjestelyjä — joiden vaarantuminen aiheuttaa paljon ongelmia työpaikoilla, myös luottamusmiesten asemassa. Oletteko tietoisia siitä, että nämä sopimukset keskusjärjestötasolla suojaavat juuri niitä aloja, joilla on vähemmän sovittu työehtosopimuksissa, eli esimerkiksi asiantuntijatyötä? Meillä on se yhteiskunnallinen muutos tapahtumassa, että asiantuntijatyö lisääntyy, työ ei ole enää sidottua yhteen paikkaan, itsensäyöllistäjiä, jotka ovat yrittäjän ja palkansaajan välimaastossa, on yhä enemmän, ja jos nämä sopimukset nyt puretaan, niin nämä ihmiset ovat entistä enemmän alttiina sille, että heillä ei ole laajaa tukea ja turvaa. Kysymykseni siis kuuluu: tunnistaako hallitus työelämän murroksen, ja suojaatteko tässä EK:n irtisanomistilanteessa itsensäyöllistäjien ja asiantuntijoiden asemaa, [Puhemies koputtaa] että he eivät jää täysin sopimuksettomaan tilaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olisin tunnustavini tähän ministeri Lindroosin puheenvuoron, [Naurua] mutta jos pääministerin sijainen haluaa käyttää puheenvuoron... [Hälinää] — Lindström, anteeksi.

16.09 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos voin aloittaa, ministeri Lindström jatkaa. — Ensinnäkin työelämä todellakin muuttuu, kuten edustaja Niinistö totesi, ja globaali kilpailu vaatii meidän työmarkkinoilta, työpaikoilta koko ajan enemmän ja enemmän nopeata reagointia siihen, että se kilpailuympäristö muuttuu. Ja se varmasti vaatii myöskin työmarkkinajärjestöiltä, kultakin erikseen ja myöskin sitten keskusjärjestöiltä, sen pohtimista, millaisen roolin ne ottavat, ja EK omalta osaltaan on tehnyt näitä pohdintoja. Ei hallituksella ole heidän päätöksensä kanssa mitään tekemistä. He ovat tehneet omia pohdintojaan, mutta lähden siitä, että meidän tehtävämme on luoda työelämän pelisääntöjä lainsäädännön osalta. Työelämän lainsäädäntö suojaaa työntekijää ja pitää huolta työntekijän oikeuksista ja sitä kautta myöskin hyvästä työelämästä. Sitten on selkeä rooli työmarkkinajärjestöillä, ja toivottavasti jatkossa enemmän ja enemmän myöskin työpaikoilla.

Mitä tulee sitten tärkeisiin rakenteisiin, jotka ovat työmarkkinajärjestelmän sisällä ja joihin viittasitte, niin pidän aivan välttämättömänä, että näistä huolehditaan, jos työmarkkinajärjestöt, [Puhemies koputtaa] keskusjärjestöt muuttavat rooliaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kun ministeri Lindroosia ei tunnu löytyvän, myönnän puheenvuoron ministeri Lindströmille. Anteeksi vain, ministeri Lindström. [Naurua]

16.10 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies Pikkarainen... anteeksi, Pekkarinen! [Naurua]

Itse tähän vakavaan asiaan, edustaja Niinistön kysymykseen, että tunnistaako hallitus työelämän murroksen: Kyllä hallitus sen tunnistaa. Me olemme tehneet erittäin monta toimenpidettä ja olemme tekemässä, kuten ministeri Orpo mainitsi tämän itsensätyöllistäjien aseman.

Mitä tulee nyt sitten tähän EK:n irtautumiseen: Minä olen itse ymmärtänyt, että liitot ovat sitoutuneet siihen, että tästä sopimuskaudesta, mikä on sovittu, pidetään kiinni loppuun asti. Mutta on ihan tosi tärkeä kysymys, että mitä tapahtuu sen jälkeen. Sitä on syytä pohtia, mikä on kolmikannan tulevaisuus jatkossa. Kuinka paljon sitä porukkaa sinne tavallaan tarvitsee sitten haalia, ja miten tavallaan se solidaarisuus tässä pysyy matkassa mukana? Tunnistan tämän riskin ja olen siitä itsekkin huolissani. En halua ketään syyttää. EK on tehnyt omat ratkaisunsa, he muuttivat sääntöjään, ja nyt tuli sitten tämä jonkun tulkitsemana [Puhemies koputtaa] symbolinen ele, mutta tällä on iso merkitys.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: En koskaan ala enää tsoukkaamaan ministeri Lindströmin kanssa. [Naurua]

16.12 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monen huonon vuoden jälkeen — Suomi oli monta vuotta taantumassa, ellei lamassa — hallitus ryhtyi monin eri tavoin kääntämään kehitystä parempaan. Kiky-sopimus oli tässä yksi osa, monet toimet pk-yrityksyyden helpottamiseksi toinen osa, ja nyt käänne parempaan on tapahtunut: kilpailukyky paranee, talous kasvaa, työllisyys vahvistuu — ei vielä riittävän hyvin, mutta joka tapauksessa suunta alkaa olla nyt viimein parempi.

Kilpailukyky-sopimuksen yksi jatkopolku oli niin sanottu Suomen malli. Nyt valitettavasti näyttää siltä, että sen syntyminen tuoreiden työmarkkinauutisten valossa näyttää entistä vaikeammalta.

Arvoisa puhemies! Kysyn valtiovarainministeriltä tai työministeriltä, mikä teidän käsityksenne on: saadaanko tämä Suomen malli syntymään, ja kuinka tärkeä asia sen syntymisen hallituksen mielestä on?

16.13 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me todella toivomme, että Suomen malli muodossa tai toisessa löytyy. Suomen malli tarkoittaa sitä, että vientiteollisuuden palkansääntelyjärjestöt ja työnantajajärjestöt hakisivat ikään kuin sen palkankorotuksen maksimin, mihin meidän kansantaloudessa on varaa. Me olemme niin riippuvaisia viennistä ja sen kilpailukykyä, että siksi tämä marssijärjestys olisi äärettömän tärkeä, ja tästä sovittiin kilpailukyky-sopimuksessa, että Suomen mallin työmarkkinajärjestöt rakentavat. Toki olen huolissani siitä, miten tämä työ etenee, mutta minä jaksan luottaa siihen, että työmarkkinoilla on niin vastuullista väkeä, että he pitävät huolta Suomen kilpailukykyä ja sitä kautta meidän työllisyydestä ja sen positiivisesta kehityksestä vaikeina aikoina. Aivan kuten totesitte, me olemme saaneet taloutta positiivi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2017 vp

seen kasvuun, mutta kun se ei vielä riitä, niin siksi me tarvitsemme näitä seuraavia steppejä, ja Suomen malli eli kilpailukyvyistä huolehtiminen on yksi seuraavia tärkeitä askeleita.

16.14 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, sanoitte, että hallitus ei halua puuttua palkanmuodostukseen eikä työmarkkinajärjestöjen sopimiseen. Siihen te kyllä kikyssä puutuitte erittäin kovalla kädellä painostamalla ja uhkaamalla muihin väestönosiin kohdistuvilla lisäleikkauksilla, elleivät palkansaajat suostu koviin työehtojen heikentämisiin. Nyt nämä palkansaajat, jotka joutuvat tekemään kolmen päivän verran ilmaista työtä vuodessa, jotka julkisella puolella ovat luopuneet kolmannekselta lomarahostaan ja siirtäneet velvoitteita työnantajilta itselleen, odottavat seuraavaa kyykytystä, ja se on nähtävästi tulossa työaikalaian kokonaisuudistuksen kautta. He aidosti pelkäävät, viedäänkö seuraavaksi sunnuntaityölisät, vuorotyölisät, viedäänkö se turva, mitä te, ministeri Orpo, totesitte palkansaajan turvan osalta, muun muassa työpäivän enimmäiskeston osalta, ja niin edelleen. Aiotteko jatkaa samalla linjalla ja painostamalla, kiristämällä, uhkaamalla saada työmarkkinaosapuolet suostumaan myöskin kohtuuttomiin heikennyksiin työaikalainsäädännön osalta?

16.15 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamani edustaja Uotila, nämä verbit, joita käytitte, eivät oikein tuntuneet tutuilta, nämä kiristykset ja uhkailut. [Paavo Arhinmäki: Mutta sitähan ne oli!] Kun sitä neuvoteltua sivusta mutta tiiviisti seurasi, niin kyllä työmarkkinajärjestöillä molemmien puolien pöytä oli erittäin voimakas tahto löytää myöskin ratkaisu, erittäin voimakas tahto löytää ratkaisuja, ratkaisuun sitoutui yli 90 prosenttia. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Se, miksi sitä tehtiin — se toki pitää sisällään raskaita ja kipeitä päätöksiä — se tehtiin siksi, että yhä useampi työtön ihminen Suomessa voisi päästä töihin, siksi, että meidän teollisuutemme kilpailukyky paranee, jotta syntyy Suomeen investointeja, jotta syntyy uusia työpaikkoja, työpaikkoja työttömille ja niille nuorille, jotka eivät ole saaneet ensimmäistäkään mahdollisuutta päästä töihin. Se vaatii tämänkaltaisia ratkaisuja, ja minä ainakin uskon siihen, että tämä sopimusyhteiskunta, joka sen kiky-sopimuksen teki, teki sen aivan tosissaan, jotta huomenna olisi vähän parempi.

16.16 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On kyllä aika ennenkuulumatonta, että opposition puolella aikaisemmin syytettiin, että puututtiin työmarkkinoiden asioihin, ja nyt suututaan ja syytetään siitä, ettei puututa niihin. Eli se on aika mielenkiintoinen näkökulma.

Mutta aidosti, jos ruvetaan puhumaan työmarkkinoista, kaikki tietävät, kuinka voimakkaasti työmarkkinat ovat tällä hetkellä muutoksessa. Esimerkiksi tänään tuli tutkimus, jossa sanottiin, että 79 000 25—54-vuotiaasta miestä, parhaassa työiässä olevaa miestä, on aidosti jopa kadoksissa työmarkkinoilta, ei löydy enää minkäänlaista työtä tai on hyvin kaukana siitä, jolloin me rupeamme puhumaan siitä, miten ihmeessä tietyt maat, esimerkiksi Ruotsi tai Tanska, ovat päässeet 75 prosentin työllisyysasteeseen ja meillä on se 68. Ja aika usein se pointti on se, että niillä on selvästi joustavammat ja paikallisemmat työmarkkinat. Kysyisin arvoisalta ministeriltä: mitä meillä olisi opittavaa Ruotsista ja Tanskasta nyt, että aidosti ihmiset pääsisivät töihin [Puhemies koputtaa] eikä vain puhuta jostain muusta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2017 vp

16.17 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti on opittavaa Tanskasta, Ruotsista, Saksasta, mutta ei kannata suoraan kopioida. Siellä on varmaan hyviä ideoita. Itsekin olen käynyt tutustumassa muun muassa Tanskan malliin ja näihin paljon puhuttuihin haastatteluihin. Siellä on paljon sellaista, mistä meillä on opittavaa, mutta Suomi on erilainen yhteiskunta kuin nämä maat. Meidän pitää löytää se oma tapa tehdä näitä asioita. Itse kyllä olen vahvasti sopimisen puolustaja. Olen vahvasti kolmikannan puolustaja, minkälainen se kolmikanta nyt sitten jatkossa ja tulevaisuudessa onkaan.

Tämä, onko meillä joustavat työmarkkinat vai ei: Varmaan on kehitettävää, ja tämän ovat tunnustaneet kaikki, että meillä on paljon sellaisia asioita, missä pitää mennä eteenpäin. Tämä paikallinen sopiminen on yksi sellainen asia. Minun ymmärtääkseni tämän kiky maailmassa sitä paikallista sopimista on saatu vietyä eteenpäin, mutta siinä on vielä toivomisen varaa. Ja totta kai hallitusta kiinnostaa kaikki semmoinen, millä me saamme ihmisiä enemmän töihin, eikä niinpäin, että ihmiset sitten ovat jouten. Tämä on meidän kaikkien yhteinen huoli. [Puhemies koputtaa] Siihen toivon tietysti myös opposition apua.

16.18 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on kova päätös, jonka EK on tehnyt, koska se tulee suoraan työntekijöiden suojelun ydinasioihin, kuten luottamusmiesten asemaan. Siellä on irtisanottu myös irtisanomissuojaa koskeva sopimus ja myös sopimus työpaikkojen yhteistoiminnasta. Näistä halutaan siis päästä eroon. Ja samaan aikaan täällä ministeri Orpo sanoo, että kyllä hän luottaa palkansaajien vastuullisuuteen. Minäkin luotan, mutta en luota enää työnantajan vastuullisuuteen, jos nämä suojat viedään työntekijöiltä pois. Te suunnittelette kehysriihessä, että lisää lainsäädäntöä, jolla viedään asiat työpaikoille ilman työehtosopimusten suojaa, ja samaan aikaan luottamusmiesten oikeudet viedään. Ja sitten kerotte, että te ette aio tehdä tälle yhtään mitään — näin tämän ymmärsin — että hallitus ei näe vaivaa yhteistoiminnan ja työntekijöiden suojan hyväksi. Joustavuus tulee olemaan kirosana, jos siihen ei liity turvallisuutta. Toivon, ministeri Orpo, että miettisitte, kannattaisiko [Puhemies koputtaa] hallituksen tarttua tähän asiaan uudelleen.

16.19 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Ensinnäkin täytyy nyt sanoa, että kyllä minulle sellainen tunnelma tulee tässä, että oppositio pelottelee. Te luotte vastakkainasettelua, kun samaan aikaan te puhutte sopimisyhteiskunnasta. Minä sanon, että minä luotan — tarkennan vielä — siihen, että työmarkkinajärjestöt, palkansaajat ja työnantajat, huolehtivat siitä, että ne, mitä on sovittu, pitävät, vaikka keskusjärjestöjen rooli pienenee. [Välihuutoja vasemmalta] Olen vakuuttunut siitä, ja tullaan tietenkin seuraamaan tilanteen kehittymistä. Mutta minä en ymmärrä sitä peruslähtökohtaa, miksi täällä lietsotaan tätä epäluuloa, miksei voida yhdessä huolehtia siitä, että nämä asiat menevät eteenpäin. Minä vakaasti uskon siihen, että työmarkkinajärjestöillä molemmin puolin pöytää on halu sopia nämä niin, ettei meille tule ylimääräisiä konflikteja työmarkkinoille siinä tilanteessa, jossa meidän kilpailukyvyystämme ja työllisyydestämme pitää olla joka päivä erittäin huolissaan.

16.20 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän täällä kuukaan pelottele mitään vaan kerrotaan se, mitä meille ovat eilispäivänä työnantajat kertoneet, että he aikovat lopettaa sopimukset, jotka koskevat muun muassa luottamusmiesten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2017 vp

oikeuksia, luottamusmiesten irtisanomissuojaa, sopimukset, jotka koskevat yhteistoimintaa työpaikoilla. Aika kovia päätöksiä. Jos nämä sopimukset viedään, niin kyllä se työntekijöistä kuulostaa aika turvattomalta. Ja hallitus sanoo täällä, että se luottaa vastuullisuuteen, mutta ei tunnista tätä ongelmaa, joka työntekijöiden kannalta syntyy, kun heidän oikeutensa heikkenevät, heidän mahdollisuutensa pärjätä siellä työpaikoilla heikkenee. Ministeri Lindström oli paljon lähempänä työelämän todellisuutta kuin tämä ministeri Orpon puheenvuoro. Kysyn edelleenkin: aiotko olla yhteydessä työnantajiin ja kysyä, miten tämä työntekijöiden suojelu järjestetään? Jos ei ole sopimuksia, sitten teidän pitäisi ryhtyä miettimään lainsäädäntötietä, [Puhemies koputtaa] tuoda lakiehdotuksia.

16.21 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työministeri Lindström voi jatkaa tästä, mutta sen tiedon mukaan, mikä minulla on, ensinnäkin, kuten sanoin, tämä EK:n ilmoitus tai päätös, jonka he tekivät jo viime vuoden puolella, että he eivät enää tee näitä keskusjärjestötason sopimuksia, on ollut hyvin tiedossa, ja minun käsitykseni on se, että näistä siihen liittyvistä isoista ja merkittävistä käytännön asioista, joihin te viittasitte, on käyty ja käydään jatkuvaa keskustelua. Olen varmasti yhteydessä, siis hallitus on, seuraamme tilannetta. Ja jos meillä joku rooli on, ja pitää olla, siinä prosessissa, niin olemme tietysti silloin valmiudessa toimimaan.

Mutta edelleenkin: sen tiedon valossa, mikä minulla on, olen luottavainen, että näistä tärkeistä asioista, joihin viittasitte, [Puhemies koputtaa] pidetään huolta.

16.22 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EK siis ilmoitti irtisanovansa joukon keskeisiä keskusjärjestöjen välisiä sopimuksia, minkä jälkeen ainakin PAM ja SAK ovat arvioineet, että syksyn työsopimusneuvottelut tulevat olemaan hankalia tämän tempun seurauksena. Toivottavasti eivät. Elämähän on hyvinkin paikallista.

Regeringen har tidigare, åtminstone försiktigt, berört tanken om lokala avtal. Är slutsatsen av förändringarna i EK nu att tydligare gå in för lokala avtal?

Arvoisa puhemies! Voimmeko tulkita, että EK:n toimintojen väistämätön seuraus olisi se, että hallitus haluaa mahdollistaa yhä enemmän paikallista sopimista?

16.23 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä siis hallitus, kuten äsken sanoin, on todella kiinnostunut paikallisen sopimisen edistämisestä. Täytyy vain löytää oikea tie ja tapa viedä niitä asioita eteenpäin. Ei niitä runnomalla voi viedä. Ne pitää viedä sopimalla. Ja näin hallitus on toiminut koko ajan, tehnyt sopimalla.

Nostaisin tässä keskustelussa esille suuresti arvostamani STTK:n puheenjohtaja Antti Palolan avauksen yt-lain uudistamisesta, tarkastamisesta. Olen valmis sitä asiaa tarkastelemaan siinä mielessä, että sille yt-laille, joka on aika olennainen tässä keskustelussa, on tullut leima: se on irtisanomislaki, vaikka sen tarkoitus on ollut jotain aivan muuta. Silloin kun me puhumme tästä kokonaisuudesta, työntekijöiden turvasta, niin kyllä, tämä hallitus on kiinnostunut työntekijöiden turvasta, perälaudasta, ja itse olen puolustanut yleissitovuutta juuri nimenomaan sen takia, että pitää olla joku perusturva työntekijöillä. Jos se ei ole yleissitovuus, niin mikä se sitten on? [Puhemies koputtaa] En minä tiedä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2017 vp

16.24 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ilolla todettava, että ministeri Lindströmillä on varpaat sopimusveden lämpimässä rantavedessä toisin kuin ministeri Orpolla — te käsittelette tätä asiaa aivan niin kuin tämä ei koskettaisi hallitusta. Emme ole täällä kiistämässä emmekä vastaväittämässä sitä, etteikö keskusjärjestöillä ole oikeus sanoa sopimuksia irti, kun ovat tämmöisen järjestöpäätöksen aikana tehneet, mutta toivoisin, että hallitus voisi nähdä tämän tilanteen. Te olette meille kertoneet eduskunnassa nyt kasvavasta, orastavasta vientiteollisuuden paisumisesta. Onko tämä nyt se hyvä hetki, että hallitus voisi tarttua siihen, rauhoittaa tilannetta ja sanoa, että siirretäänkö tätä asiaa vähän toisaammalle, jotta emme törmää siihen yhteiskuntarauhan rikkomiseen niin, että työmarkkinajärjestöillä liittotasolla lähdetään neuvottelemaan näitä kaikkia sopimuksia uudelleen, [Puhemies koputtaa] mitkä ovat nyt voimassa?

16.25 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkään en minä usko ylipäänsä semmoiseen ajatukseen, että vanhat rakenteet on aina se paras tapa, kun meidän työelämä muuttuu ja kilpailu maailmalla muuttaa koko ajan elämäämme. Yhteiskunnan pitää muuttua siinä mukana. Minusta tämä kehitys on nähtävissä tällä hetkellä myöskin työmarkkinajärjestöjen piirissä, he itse tekevät näitä päätöksiä. He itse tekevät näitä päätöksiä.

Tietenkin meidän pitää huolehtia palkansaajien turvasta. Sitä varten on olemassa työeläinsäädäntö, joka on meidän tehtävämme ennen kaikkea. Sen lisäksi on sitten sopimukset, joita on ollut keskusjärjestötasolla, ja mielestäni on päivänselvää, että nämä pitää sopia liittotasolla jatkossa, jotta nämä asiat säilyvät ja tämmöinen niin sanottu tärkeä yhteiskuntarauha myöskin säilyy.

Vielä mitä tulee tähän paikalliseen sopimiseen, niin se on sovittu kiky-sopimuksessa niin, että seuraava vaihe on liittokierros. Hallitus seuraa hyvin tarkasti sitä, miten liittokierroksella [Puhemies koputtaa] paikallinen sopiminen etenee. Arvioimme sitä vuoden alussa ja katsomme sen jälkeen, miten voimme asiaa mahdollisesti edistää, jos on tarvetta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Alkuperäisen kysymyksen esittäjä, edustaja Rinne, haluaa vielä jatkaa kysymyksellään, mutta kun näin on, niin häntä ennen edustaja Östman ja sitten edustaja Rinne.

16.27 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Talouskasvun kannalta on tärkeätä, että pystytään tarvittaviin rakenneuudistuksiin työmarkkinoilla ja että voidaan sopia työehdoista paikallisesti, siinä olemme täysin samaa mieltä hallituksen kanssa, mutta toinen tärkeä elementti on kilpailukykyinen yritysverotus. Valtiovarainministeriön verotyöryhmän mukaan Suomen järjestelmä on jo nyt riittävän kilpailukykyinen eikä kaipaa muutoksia heidän mielestään. Kun yrittäjiltä kysytään, näin ei todellakaan ole. Samaa hengenvetoon verotyöryhmä olisi silti esittämässä muutoksia osinkoverotukseen, ja työryhmän mukaan osinkoverotus ei kannusta kasvuun — aivan käsittämätön väite. Nykyisellä mallilla lievennetään osakeyhtiöiden kahdenvertaista verotusta. Silti eilen ministeri Soini oli myöskin esittämässä samansuuntaisia ajatuksia kuin verotyöryhmä eli muutoksia osinkoverotukseen. Kysyn ministeri Orpolta: mikä on hallituksen linja osinkoverotuksen suhteen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2017 vp

16.28 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole veroministerinä esittämässä verotyöryhmän esittämiä muutoksia osinkojen verotukseen. Yritysverotusta sen sijaan pidetään yleisesti ottaen kohtuullisen kilpailukykyisenä. Silloin ennen kaikkea kyse on yhteisöverotuksesta. Sen osalta meidän täytyy tarkkaan seurata, mitä maailmalla tapahtuu. Esimerkiksi Yhdysvalloissa kuulee presidentti Trumpin suunnittelevan jopa yhteisöveron puolittamista. Tämänäyttävät asiat täytyy tarkkaan katsoa, jotta taas kerran meidän vientiteollisuudelle tärkeä yritysverotus olisi ja pysyikin kilpailukykyisenä.

Sen sijaan mielestäni nyt ei ole oikea hetki ainakaan kiristää listaamattomien pk-yritysten verotusta, nimittäin jos jonnekin niin nimenomaan pk-yrityksiin me odotamme uusien työpaikkojen syntyvän ja että sieltä löytyy niitä kasvuyrityksiä, jotka yhä enemmän palkkaavat suomalaisia ja turvaavat meidän hyvinvointia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen kysymys, edustaja Rinne.

16.29 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, heititte äsken takaisin tännepäin, että SDP on yrittänyt osoittaa hallitukselle, ettei kannata näppejään sotkea palkanmuodostukseen tai työehtoihin. Olen edelleen täsmälleen samaa mieltä. Niistä meidän poliitikkojen kannattaa pitää näpit irti; me olemme kyllä 2007 saaneet kokea sellaisia asioita, joita ei toivottavasti tulevaisuudessa nähdä, poliitikkoja sotkeutumassa työehtojen muodostukseen.

Mutta nyt on kysymys sopimussyhteiskunnasta. Nyt on kysymys siitä, millä tavalla sopimussyhteiskuntaa tästä eteenpäin viedään. Nämä ovat pelisääntönormeja. Siellä on akavalaisia asiantuntijoita ja toimihenkilötehtävissä työskenteleviä ihmisiä, jotka ovat täysin näitten keskusjärjestösopimusten varassa heidän luottamushenkilöturvansa, työsuojeluvallatutettuturvansa näkökulmasta, ja nyt keskusjärjestö EK on rikkomassa tätä kokonaisuutta sopimussyhteiskunnassa. Minulla on semmoinen tunne teidän vastauksistanne, että ikään kuin te ette ymmärrä sitä, miten vakava tämä tilanne on työmarkkinoitten näkökulmasta. Minä olin paikalla syyskuussa 2015, [Puhemies koputtaa] kun oli mielenosoitus. Minä näin, miten se vakavuus syntyy, kun ei osata oikealla tavalla analysoida [Puhemies koputtaa] tilannetta. Nyt toivon, että mietitte uudelleen, oletteko valmiit tarttumaan meidän [Puhemies: Ja nyt, anteeksi vain, olisi ministeri Orpolla vuoro!] yhteistyötarjouksemme.

16.30 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole hetkenkään kysymystä siitä, etteikö ymmärrettäisi, kuinka vakava tilanne Suomessa on ylipäänsä koko kilpailukykyyn, työllisyyden, [Välihuutoja vasemmalta] työmarkkinoiden ja vakauden kannalta, koska nyt vakaus on aivan kaikki kaikessa. Me emme tarvitse ylimääräisiä selkkauksia työmarkkinoille, ja siksi minä vetoan täällä siihen siinä hengessä, jota tekin äsken edustitte, että kun muutoksia työmarkkinajärjestöt tekevät itse, niin nämä muutokset tehdään sopien, huolehtien siitä, että sopimukset keskusjärjestötasolta siirtyvät liitotasolle niin, että vakaus myöskin tässä yhteiskunnassa työmarkkinoilla säilyy, jotta emme saa ylimääräisiä epävarmuustekijöitä meidän talouteen, joka muutenkin on vaikeassa tilanteessa. Kyllä, otamme vakavasti, seuraamme, mitä tehdään, mutta ensisijaisesti nämä asiat ovat työmarkkinajärjestöjen vastuulla ja heidän sovittavissaan olevia asioita, ja toivon todella, että siellä löytyy järkeviä ja [Puhemies koputtaa] vastuullisia ratkaisuja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 8/2017 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.